

AZ ERDŐ

Előfizetési ár:
 Egész évre — — — 4 K.
 Fél évre — — — 2 K.
 Negyed évre — — — 1 K.
 Egyes szám — — 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
 m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
 m. k. főerdőmérnök.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
 erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
 egy hasábos garmondsze-
 dés milliméter soronkint
 10 fillérrel. táblázatos és
 garmonj betűnél kisebb
 betűfaj szedés másfélsze-
 res egységárral számítja-
 tik. — Az egész oldal négy
 hasáb széles.

Előfizetőknek az álláske-
 reslet és kínálat rovata
 rövid közlésekre díjtala-
 nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
 Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
 küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
 szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
 Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
 A lap után netalan származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít
 tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni

Előfizetési felhívás.

*Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének
 megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek,
 nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.*

TARTALOM.

A mérgekről, valamint az erdőben és a mezőn gyakrabban elő-
 forduló mérges növényekről. (Kovács Aladár.)
 Vadkereskedelem. (Gyulai Gy. Károly.)
 Ragadós baromfibeetegségekről. (Dr. Kukuljević József.)
 Gazdasági tanácsadó: Rétjeink gondozása. (bl.) — Szamóca
 ültetése. (bl.) — Keltető tojások termékeny voltának kipróbá-
 lása. (bl.)
 Különfélék: Tagsági díjak lerovása. — Nyugdíjbiztosítás. — Fa-
 ragó Béla árjegyzéke. — Látnak-e a növények. — Időjelzés.
 Változások az erdészeti szolgálat köréből.
 Szerkesztői üzenetek.
 Tárca. Tartozás. (M. Hrabovszky Julia.)

**A mérgekről, valamint az erdőben és a me-
 zőn gyakrabban előforduló mérges növé-
 nyekről.** (Folytatás.)

Írta: Kovács Aladár, m. kir. főerdőmérnök.

Katika sisakvirág (Aconitum Napellus L.) Ez a
 nagyon mérges növény a hegyes vidék lakója, szép kék-
 színű virágai miatt kertekben is tenyésztik. Kék virágai
 a növény szárának végén vannak elhelyezve s némileg
 a Szarkaláb virágainak alakjához hasonlók. Minden
 része, de kivált gyökere igen mérges. Levele vagy gyö-
 kereinek megrágása és a nyál által oldott nedv lenye-
 lése a nyelvet hűdött állapotba hozza, a test megmere-
 vedik, mi mellett a mérgezettet belső égés, nyálfolyás,
 szédülés, émelygés, hányás, általános verejtékezés kinozza,
 testét és arcát sötétkék foltok fedik és ha kellő idő-
 ben nem jön segítség, menthetlenül elvesz.

Nemcsak belsőleg, de külsőleg is ártalmas; ha nedve
 sebekbe jut, igen veszedelmes gyulladást okoz. Minden
 állatra egyaránt veszedelmes s ha az állat az evése
 után életben is marad, sokáig, néha hónapokig beteges-
 kedik. Régi időben a vad népek nyilaik hegyét ezen

növény gyökerének porával hintették meg s ezzel vadász-
 tak állatra, emberre. Ha a mérgezés külsőleg történt,
 a sebet legjobb erős lúggal kimosni, vagy kiégetni, ha
 pedig a növény vagy nedve valamiképen a gyomorba
 jutott, akkor első dolog hányást előidézni, bőséges
 és vajjal kevert langyos víz ivása, vagy borkő bevétele
 által. Hányás után a betegnek tejet és árpakása levét
 adjunk, míg orvos jön, kiért okvetlen el kell küldeni.
 A milyen nagy méreg ez a növény, oly hatalmas gyógy-
 szer az orvos kezében.

Foltos bürök (Conium maculatum L.) Majdnem
 olyan, mint a petrezselyem, azzal a különbséggel, hogy
 a növény szára sárgás rozsdabarna foltokkal van be-
 hintve és e mellett kézben megdörzsölt levelei kelle-
 metlen büzt terjesztenek. A leghatalmasabb kábító és
 csipős, halálos, mérges növények egyike, melynek min-
 den része embernek, állatnak egyaránt káros. A vele
 való élés, mely véletlenségből történhetik meg, dühös-
 séget, örvöngést, dadogást, szomjúságot, vakságot, vér-
 vizelést, vizvérfolyást és halált okozhat.

Különös, hogy a kecske minden bántódás nélkül
 megeszi, de olyankor teje az emberre mérgező hatása.
 A többi házi állatra azonban veszedelmes méreg.

Nagyon kell vigyázni, hogy a kertekben elvetett zöld-
 ség közé ne kerüljön, mert gyökere a petrezselyem és
 pasztinákhoz nagyon hasonló, úgy, hogy a felületen
 szakácsnő könnyen a levesbe rakja bele zöldség helyett,
 a mi már nem egyszer veszedelmes mérgezésnek volt
 okozója.

Ez a növény még arról is nevezetes, hogy a régi
 igazságszolgáltatásban nagy szerepet játszott, a mennyi-
 ben a bűnösnek minősítettek ezen növény, a gyilkos
 csomorika, a mák és a csalmatok főzetének keveréké-
 ből készített, halált hozó ital megivására ítélték.

Ezen keveréket itta meg az ó-korban a híres böles
 Sokratesz, kit a görög törvények hirdetett tanaiért ezen
 méreg által való halálra ítélték.

Ellenszerűl hánytatót adjunk és azonnal orvoshoz
 forduljunk.

Mérges csomorika (Cicuta virosa L.) Neve mutatja,
 hogy miféle tulajdonsága van és méltán, mert rend-
 kívül gyors hatását tekintve, ez a növény a hazánkban

előforduló mérges növények legmérgebbike. Mocsarakban, tavakban, leginkább az alföld és a síkvidék vizegyőrs rétegein fordul elő s ott oly nagy mennyiségben, hogy a gyökeréből kibocsátott olajszerű folyadék a víz színét egészen ellepi s azt emberre, állatra élvezhetlenné, sőt veszedelmessé teszi. Az ily mocsaras vizekből még a béka is kipusztul. Vastag gyökere csipős tejet tartalmaz, mely a levegőn megsűrűsödik és narancsszínűvé lesz. A növény arról ismerhető meg, hogy a tövén igen vastag szára, a többi mocsári növények felett 1—1½ méterre kiemelkedik és nagyon gyér levélzettel bír, virága pedig a sárga-répa vagy petrezselyem virágához hasonlít. Friss levele és szárának már a szaga is szédít s ha valamiképen gyökere a gyomorba jut, az emberen igen hamar szembénulás, fülzúgás, örvényesség, álmoság jelei mutatkoznak, majd rángatózás, nyelvbénulás után a kétségbeesés érzete mellett bekövetkezik a halál, mi mellett a has és az arcz egészen felpuffad, a test kékes foltokkal lesz tele, a szájból pedig véres nyál folyik. Mindez oly rövid idő alatt következik be, hogy mire orvoshoz fordulunk, már rendszerint késő.

Azért, a mint a mérgezést észreveszszük, a betegnek sok vajjal kevert meleg vizet adjunk addig, míg gyomra teljesen kitisztul, azután ecetes vízzel itassuk, míg orvos jön.

A mák (*Papaver somniferum L.*) Ki hinné, hogy ez a kellemes csemegét szolgáltatató növény mérges; pedig mérges biz annak minden alkatrésze, mert zöld korában szára és levelei, de kiváltképp gyümölcse, a mákfej kábító és altató nedvet tartalmaz. Próbáljuk csak a mák zöld fejét tüvel megszurkálni, mindjárt látjuk,

hogy a szurás helyén tejszerű nedv folyik ki, mely a levegőn rövid idő alatt megbarnul, beszárad és ragadós igen keserű anyaggá változik. Ez a barna anyag a mákony, az opium. A leghatalmasabb mérgek egyike, melyből a morfiomot készítik. A keleti népeknél az opium élvezeti szer, melyet az ahhoz készített pipákból szippantanak és a melyből egy szippantás elegendő ahhoz, hogy az embert túlvilági boldogságba ragadja és oly káprázatos illúziók részesévé tegye, a minőket józan állapotában elképzelni sem tud. Nem csoda, hogy a ki egyszer próbálta, az ismét megkívánja és egy-két próba után annyira rabja lesz ennek a szenvedélynek, hogy többé lemondani nem tud róla. Pedig rettenetes következménye van az általa előidézett mennyei mámoroknak. A mámor elmulta után a visszahatás áll be; az egyén kimerült, akaratereje teljesen megszűnt, egész testében remeg, émelygés mellett olthatlan szomjúság gyötri és kínjaitól ismét csak egy szippantás szabadítja meg. De a mámor ismétlődései esetén az ábrázat ránczossá, a szem beesett, kifejezéstelenné, az egész test kékessé válik, a tagok reszketnek, az öntudat elszunnyad, a lelki élet tompult és az egyén minden aljas bűn elkövetésére képes. A pálinkánál is rettentőbb hatása van az opiumnak és e mellett az életet megrövidíti, mert e szenvedély rabjai 2—3 év alatt elpusztulnak.

Leletlen anyák és dajkák a kis gyermekeknek, — hogy békén aludjanak és őket foglalkozásukban ne zavarják — a száraz mákfej forrázatát adják inni. Hány gyermeket tesz az ilyen embertelen eljárás hülyévé és később gonosztevévé, azt csak az Isten tudná megmondani.

TÁRCZA.

Tartozás.

Irta: M. Hrabovszky Julia.

Margit halálsápadtan, arczából kikelve, támolygott be Hermin néni szobájába.

— Vége! — tagolták vértelen ajkai alig hallhatóan, aztán leroskadt az első székre.

— Mi történt? — kérdezte Hermin néni ijedten. — Megtagadta atyád a beleegyezését?

Margit a fejét rázta és tompa, szívet facsaró hangon suttogetta:

— Dobó Imre meghalt!

— Meghalt? — kiáltott fel Hermin néni. — Mit beszélsz! Hogyan?... Mikor?

— Vadászaton... tegnap. Megbotlott egy fatörzsben, elesett... a fegyvere elsült... megölte!

Hermin néni összecsapta a kezét.

— Borzasztó! Szegény fiú! — mondta remegő ajakkal. Aztán egy ideig egyikük sem szólt. Csendes rémülettel néztek egymásra, mialatt lelkük ijedten mérlegelte a csapás horderejét.

— Ki hozta ezt a hírt? — kérdezte Hermin néni. — Hátha nem is igaz?

— Az erdőkerülő látta őt holtan. Éppen a szerencsétlenség részleteit beszélte el atyámnak, mikor be mentem hozzája.

— Tehát nem beszéltél volt még atyáddal? — kérdezte Hermin néni mohón.

— Nem beszélhettem, miután az erdőkerülő már nála volt.

— Hála Istennek! — sóhajtott fel megkönnyebbülten a néni. — Vallomásod ilyen körülmények között katasztrófára vezetett volna! Atyádnak most már nem szabad semmit sem tudnia! Erősnek kell lenned, Margit! Ne sejtse se ő, se más, mennyire sújt e halálhír!

— Óh! — nyögte Margit fájdalmasan, — nem bírom ki, belehalok!

— Nem halsz bele, le fogod győzni fájdalmadat és férjhez fogsz menni Szentpéteryhez.

— Férjhez menni, én? Megörültél, Hermin néni?

— Nem, ... sőt nagyon is eszemnél vagyok és gondolkodom helyetted is! Tegnap még szerencsétlenségnek tartottuk, hogy az öreg Szentpétery háztüznézőbe hozza ide a fiát. Tegnap még akadály volt ő. Dobó és közötted... Ma... mentőszál. Meg kell ragadnod. Férjhez kell menned és minden rendbe jó!

— Nem tudok... és nem is akarok! Mi végből szinleljek? Mit bánom én most már atyám haragját? Az

Ha ily tudatlanságot a mi környezetünkben látunk, iparkodjunk ezt a szörnyű szokást az illető anya vagy dajka felvilágosításával, ha kell erőszakkal is megakadályozni.

A gyermekeknél megtörténik, hogy az éretlen mákfej tejnedvét szopogatják; nemsokára szembogaruk kitágul, érverésük igen lassu, testük hideg, szomjuk olthatlan lesz, csüggedés, álmoság következik be, mit hátmerevedés, hörögés és később mozdulatlanság kísér. A mint ezeket a jeleket észreveszszük, azonnal hánytatót adjunk be, míg orvos jön: később fekete kávé eczettel keverve. (Folytatása következik.)

Vadkereskedelem.

Irta: Gyulai Gy. Károly.

Hazánk nagyobb uradalmi a lőtt szörmés és szárnyas vad egy részét vagy Bécs közvetítő kereskedőinek adják el, vagy pedig a magyar vidéki közvetítő kereskedelem veszi azokat, hogy szintén Bécsbe, vagy Németország nagyobb piacaira szállítsa. Nagy tévedés volna azt hinni, hogy az Ausztriába szállított vadat Ausztria fogyasztja el. A londoni és a párisi vadkereskedők nagy mennyiségű nyulat vásárolnak Bécsben, a mely küldeményeknek rendszerint fele, vagy annál is több magyar eredetű vad. Hogy vadkivitelünk nem fejlődhetett, illetve hogy az Bécsben összpontosult, arra vezethető vissza, hogy míg Bécsben hűtőközraktár áll fenn régebbi idők óta, mi ilyen felett a legutóbbi időig nem rendelkezünk. A Budapesten üzembe került nyilvános hűtőraktárház van hivatva e téren is gyökeres változást

előidézni. Mint kívánatos, hisszük is, hogy vadkivitelünk súlypontja mihamarabb Budapestre fog áttérni. Itt is csak ismételtén ama közóhajnak adok kifejezést, hogy vadászati törvényünk mielőbb olyként módosítsák, a mely mellett a tilalmi idő előtt beraktározott vad az év bármely szakában forgalomba hozható legyen. Örvendetes dologként említhető, hogy a magyar hűtőház üzembe helyezése óta már egy magyar vadkiviteli vállalat is alakult.

A szörmés vadak sorából legfontosabb vadkiviteli czikkünk a mezei nyul.

Szárnyas vadak közül leginkább foglyot szállítunk, melyet gondosan válogatva, a fiatal az öregtől elkülönítve kell szállítani. A fiatal fogoly ára ugyanis jóval magasabb. A fácszántyúk és kakas szintén elválasztandó egymástól, mert a kakasokat sokkal jobban keresik és fizetik. A szárnyas vadak október végéig kibelezendők és csak teljesen kihűlt állapotban szellős kosárban, száraz széna közé, külön-külön papírba göngyölve, szállíthatók tova. Szétlőtt darabokat ne exportáljunk. A nagyobb szörmés vadakat fel kell vágni s összes belső részeit el kell távolítani. Nagy vadat nem kell külön csomagolni, elég a négy lábát zsinórral összekötni, hogy hátgerince a szállítás alatt el ne törjön. Nagyobb távolságra egyes példányokat czélszerű zsákba varrtan szállítani. A nyulat csak enyhébb időben kell felvágni, illetve a végbélynyíláson keresztül kibelezni. Az Angliába szállítandó nyulat és szárnyas vadat a szokásos baromfi-ládába csomagolják. Egy ládába rendszeren 10 darab nyulat, vagy ugyanannyi szárnyasvadat csomagolunk, a mennyi befér, de a darabszám a ládán pontosan feltün-

emberek mende-mondáját! Ő meghalt! Mindennek vége! Meg akarok halni én is!

— Örült beszéd! — mondta szokatlan erélylyel Hermin néni. — Fiatal vagy, el fogod feledni Dobó Imrét és még boldog lehetsz! Tudod, hogy mindent megtettem érted, pártoltam szerelmeidet, mert szerettem Imrét is... hisz a keresztfiam volt! De ő meghalt, fel nem támaszthatjuk! Reád, magunkra kell most gondolnom. Azért félre minden gyengeséggel; a legkisebb elővigyázatlanosság veszélybe dönthet mindkettőnket. Atyád képes lenne... jaj Istenem, gondolni sem merek rá! Jer Margit... elvezetlek a szobádba. Sird ki magadat gyermekem, sird ki, — mondta gyöngéden magához ölelve a leányt, kinek sápadt orcáin az első könnyecseppek gördültek alá, — a könnyek elmosják a lélek bánatát!

Margit ellenkezés nélkül engedte magát szobájába vezetetni és hagyta Hermin nénit beszélni. Nem is hallotta a szavát: a halálra gondolt.

A halálra gondolt aztán még két nap és két éjjel, egyre azon töprengve, az öngyilkosságnak melyik neme lenne a legkönnyebb és... nem ölte meg magát. Félt meghalni. Így történt, hogy nyolcz nappal Dobó temetése után Margit kissé sápadtan, de annál érdekesebben, rózsaszínű ruhában, mosolyt erőltetve ajkaira, fogadta atyjának kastélyában a két Szentpéteryt.

Idős Szentpétery László, a nyugalmazott huszárezredes, ifjúkori barátja volt Margit atyjának, Sümeghy Pálnak. Őszinte szeretet fűzte őket egymáshoz, Szentpéteryt azonfelül a hála is kötötte öreg barátjához, mert sohasem tudta feledni, hogy Sümeghy egykoron nemcsak az életét, de a becsületét is megmentette. Régen volt. A 7-es huszároknál szolgáltak mindketten. Sümeghy akkor is már az a komoly, rendíthetetlen jellem volt, a minőnek őt egész életén át a vármegyéje ismerte. Szentpétery jovialis természete ellenben hajlott a könnyelműség felé.

Főleg kártyaszzenvedélye uralta őt és egyizben anynyira el is ragadta, hogy megfeledkezvén mindenről, a rábizott ezred pénzét is elkártyázta. Életével akarta megfizetni könnyelműségét, de Sümeghy idejekorán kicsavarta kezéből a pisztolyt és rendezte az ügyet, mielőtt az nyilvánosságra került volna.

Ez az eset aztán még szorosabbá fűzte köztük a barátságot, bár az élet nemsokára elválasztotta őket egymástól.

Sümeghy otthagya a katonaságot és gazdálkodni ment pompás birtokára, Szentpétery gazdagon házasondott, ment rangban fölfelé és megtartotta Sümeghynek tett ígretét, nem nyult többé kártyához. Egyetlen fiának, Lászlónak, kit mintaszerűen nevelt, pedig több

tetendő. A nyulnál a szív, tüdő és máj mindenkor bennmarad. A nyulakat a szállítás előtt nagyság szerint osztályozzák és 10 darabonként rudakra fűzve olyképp szállítják, hogy a nyulak egyik hátulsó lábát felhasítják, a mely nyílásba aztán a másik lábát át dugják. Ily helyzetben a lábakat madzaggal a rúdhoz kell kötni, a rudak pedig bakokra helyezendők. A bakokról külön fuvarlevelet szokás kiállítani, mely aztán a vadküldeményről szóló fuvarlevél mellékletét képezi. A mellékletben külön megjegyzendő, hogy a bakok a vadak megóvására szolgálnak, mely esetben a vasut azokat díjmentesen küldi vissza. A vadpiacra, vagy pedig a vadpiacot megelőzőleg a hűtőházi beraktározás alá kerülő vad, a vadászterületeken tartózkodó személyzet, nevezetesen a vadász- és erdészközegek alantasabbjai részéről igen gyakran felületes kezelésben részesül. Ennek következtében az eredetileg első minőséget képviselő vadárú nem egyszer oly állapotban kerül a vadpiacra, hogy ott mint másod-, sőt harmadrendű minőség sem állhat helyt, a minek kárát vallja aztán nemcsak maga az a közönség, a mely elsőminőségű árákért gyöngébb minőséget kap cserébe, de kárát vallja ennek maga a vadszállítással foglalkozó uradalom is, a mennyiben a jó hírnevén támadt csorbán kívül vadkészleteit rendszerint nem képes akként értékesíteni, a mint azt a vadfentartásra és vadtenyésztésre fordított temérdek kiadás után méltán elvárhatná.

Legfelületesebben kezelik a tovaszállításra szánt sörtevadot. Igaz, hogy a vaddisznóhús ára nem éppen magas, hiszen Páris, Berlin stb. vadpiacán 1910. év végével kilogrammonként 30—40 fillérért volt az beszerez-

hető; mindamelllett tömegsúlyánál és nagy számánál fogva a sörtevad mindenkor tekintélyes értéket képvisel a vadpiaczon. A kizsigerelt sörtevadot rendszerint amúgy melegében adják vasutra, holott ezzel gyors romlását csak siettetik. A kizsigerelt s vértől gondosan megtisztított sörtevadot hideg kamrában, s a hol az csak rendelkezésre áll, hűtőkamrában vagy jégveremben kell 48 órára felfüggeszteni s csak ha teljesen kihült, ajánlatos azt vasutra adni. A sörtevadnak csupán czombszeletei, az úgynevezett fricandeauk szerepelnek kerelettebb, izesebb és így értékesebb vadárúként, egyéb részeit, mint olesó húsárút, a mai drágaság közepette, haszonnal lehetne értékesíteni. Ám a szegényebb sorsú hús fogyasztó közönség vajmi ritkán keresi az ilyen árút, mert a gondatlan kezelés következtében olyan állapotba kerül az néhol a piacra, hogy a pár filléryi árat sem hajlandók a vevők megfizetni.

A jó minőségben piacra kerülő fácánért az eddigienél előnyösebb árat lehetne elérni, ha csomagolására és szállítására valamivel nagyobb gondot fordítanánk.

A hiba az, hogy a fácánt többnyire felaggatva adják vasutra és szállítják tova. Az elejtett fácánnak előbb alaposan ki kell hűlni, azután pedig külön fácánzállító kosarakba kell az egyes szárnyasokat csomagolni. Ilyen kosarat mintaként bármely neves vadkereskedőtől be lehet szerezni. A kosárba helyezett fácánfejnek szabadon kell maradni. Legtöbb helyen a fácán fejét a szárny alá dugdossák; ez helytelen, miután ezzel a mivelettel a kényes és értékes belső részek, kivált éppen a szárnyakkal összefüggő mellhús romlandóságát siet-

izben elbeszélte példaként ifjúkori tévedéseit és ilyenkor nem mulasztotta el hozzátenni: «Bármikor az életben Sümeghynek, vagy ivadékainak szüksége lenne reád, fiam, ne habozz egy perczig sem, mert apád régi tartozásád rovod le a nekik tett szolgálattal!»

Nagyon örült Sümeghy Pál a Szentpéteryék látogatásán; tudta, hogy régi bajtársa háztűznézőbe hozza a fiát. Még nem ismerte ugyan Lászlót, csak fénykép után, de annyi szépet hallott róla. Erélyes és mégis finom lelkű, tanult, világlátott, példás gazda és a legjobb, leggyöngédebb gyermek szülei iránt. Az ilyen vót már örömet fogadna, ha Isten is úgy akarja, hogy a fiatalok megszeretik egymást.

Ez már egészen más lenne, mint Dobó Imre, az a nagyon csinos, de végtelenül könnyelmű, eladósodott földbirtokos, kit hamarosan is kitiltott a házából, mikor észrevette, hogy Margitra hatással van a léha férfi szépetevése. És azt hitte, ezzel elintézte a dolgot, pedig az apa szigora sokszor éppen az ellenkezőt éri el, mint czélozza. Margit félt az apjától és nem mert neki nyíltan ellenszegülni, de éppen olyan elszánt, akaratos természet volt, mint Sümeghy Pál. Az apa ellenzése még csak jobban szította szerelmét a hódító külsejű Dobó iránt, ki mindent elkövetett, hogy a szép, dúsgazdag leányt magának biztosítsa. Hermina néni pedig nem-

csak Margitot szerette majomszeretettel és volt végtelen gyenge iránta, de szerette keresztfiát, Dobó Imrét is nagyon és óhajtotta volna, hogy Margitot megkapja. «Margit elég gazdag kettőjükért is», gondolta jóakarattal és semmi rosszat sem vélt cselekedni, midőn Margitnak atyja kijátszásában segített. Így történt aztán, hogy Margit visszaélt a szabadsággal, mit Hermin néne elnézéséből élvezett és gyakrabban találkozott Dobó Imrével titokban a kastély melletti bükkerdőben. Ezek a séták okozták vesztét. Tapasztalatlan volt és szenvedélyes. Dobó pedig lelkiismeretlen, léha ember, a ki módját akarta ejteni, hogy Sümeghy Pál ne ellenezhesse többé leánya választását. Hogy mennyire czélt ért Dobó, azt megmagyarázta volna az a kínos vallomás, melyre Margit azon reggelen készült, midőn olyan váratlanul értesült szerelmesének haláláról.

*

Négy hetet töltött a két Szentpétery a Sümeghykastélyban. Távozásuk előtt megtartották László és Margit eljegyzését. A szerelmes vőlegény, kit Margit egy csapásra meghódított ragyogó szépségével, érdekes egyéniségével, úszott a boldogságban. Túlboldogok voltak az öregek is, Margit pedig bámulatraméltó ügyességgel játszotta a boldog menyasszony szerepét. Megkönnyebbülve

tetik. A helytelen csomagolás következtében beálló értékcsökkenésnek kell azt betudnunk, hogy a berlini, a wieni és az utánuk igazodó budapesti fázánpiac árai a jelenben is rendkívül eltérnek a párisi áraktól.

Ragadós baromfibetegségekről.

Irta: Kukuljevič József dr., m. kir. állatorvos.

Időjárásunk néhány év óta teljesen eltér a normálistól. Úgy látszik, nincs is kilátás reá, hogy hamarosan a rendes kerékvágásba zökkenjen. Karácsonyunk «fekete» volt, a példabeszéd alapján tehát «fehér» husvétot várhatunk. Ne adj Isten, hogy a régi öregek jóslata minden ízében beteljesedjék. Elég a «fekete» karácsony, a «fehér» husvétot igazán szívesen elengednék, — azt hiszem mindnyájan.

No de, mi köze az állatorvosnak az időjáráshoz? Joggal kérdezheti mindenki. Hisz igaz, kellemetlen a locs-pocsban szekerezni, de létfenntartását a szeszélyes, kiforgatott időjárás nem veszélyezteti, mint pl. a mezőgazdát. Hát ez igaz! De azért valamelyes közünk nekünk állatorvosoknak is van az időjáráshoz. De még több minden állattenyésztőnek, minden állattartónak, ha egész állatállománya nem is áll egyébből, mint pl. néhány baromfiból.

Már a tavalyi enyhe tél is roppant károkat okozott. Az állati ragadós betegségek kórokozói a lanya, nedves, ködös időjárás mellett vigan szaporodnak és hallatlan gyorsan terjednek. Elég, ha csak a ragadós szájszél- és körömfájás gyors terjedését és — sajnos — rossz-

indulatú voltát említem. Midőn ujév táján leesett az első hó és néhány napig dermesztő északi szél süvített végig a Balaton haragos, piszkos zöld tükrén, megkönnyebülten felsóhajtottam: «hála Istennek, megjött a tél; vége a szájfájásnak s mindenféle ragályos nyavalyának». De az öröm korai volt. Most már napok óta hol esik, hol sűrű köd üli meg a tájat. Szóval a ragályos betegségek kész melegágyra találtak. Terjed is a szájfájás úgy a marhák, mint a sertések és juhok közt.

De hull az aprómarha is. Ezuttal a baromfit tizedelő betegségeket óhajtom röviden ismertetni.

A baromfikolerát már a XVIII. század végén ismerték az állatorvosok, sőt ragadós voltát is felismerték. De a kór okozóját mégis csak 1880-ban tenyésztette ki először a halhatatlan emlékü Pasteur. Ez a kórnemző csira: a *Bacillus cholerae gallinarum* egy rövid, körülbelül 1 μ hosszúságú bacillus, a mely nem mozog és spórákat sem képez, ha megfestik, két vége festődik csak meg; közepe szintelen marad, ezért bipoláris bakteriumnak nevezzük. A bipoláris bakteriumok nemcsak az állati testben élnek meg, hanem óriási számmal megtalálhatók a földben, álló vizekben, pocsolyákban, sőt lassú folyású vizekben is, de főként elhalt szerves anyagokban, hol ártalmatlanok. Ha azonban oly állat szervezetébe jutnak, mely előzőleg beteg volt, vagy a mely éppen abban az időben meghült, avagy kopálás miatt van rossz borbén, akkor csakhamar élősködőkké válnak, óriási módon elszaporodnak, magas fokú lázat fejlesztenek, a láz a szív működésre hat bénítólag, az állat módfelett elgyengül s csakhamar elpusztul. Néha hasmenés is mutatkozik.

sóhajtott fel Hermin néni, kinek Dobó halála óta kinos napjai voltak és lelkifurdalásokat érzett, a miért olyan rosszul vigyázott Margitra. De most rendbe jő ismét minden. Meghatva ölelte magához Margitot az eljegyzés után és bátorítólag súgta a fülébe:

— Isten erőt adott neked, gyermekem, reméljük, hogy boldogságot is fog adni!

Margit felsóhajtott. Sójaja azonban már nem a múlt, de a jövő felé szállott, melynek derengő homályából diadalmasan kezdett kiemelkedni a finom lelkületű László dőlczeg alakja.

*

Hat hónap múlt el az eljegyzés óta. A mátkapár sűrűn levelezett egymással. László gyakran látogatta menyasszonyát és mindig szerelmesebben távozott. Margit mosolya pedig már nem volt erőltetett, ha vőlegényét fogadta.

És elérkezett az esküvő napja. Margit hosszú, fehér ruhájában, mirtuskoszorúval fején, beburkolva a menyasszonyi fátyol felhőjébe olyan ártatlan, olyan szűzies, olyan imádásraméltóan szép volt, hogy László, a ki érte jött a szobájába, hogy bevezesse őt a kastély nagytermébe, hol már együtt volt a násznép és csak a mátkapárt várták, elragadtatva ölelte őt magához és mámorosan rebegte:

— Minő szép vagy, Margit! Mennyire imádlak!

— Szeretsz? Igazán szeretsz? — kérdezte Margit megremegeve és hozzá simult szerelmeséhez.

— Imádlak, mint egy istenséget, — mondotta a vőlegény extázisban és miután ajkai benső, szenvedélyes csókban egyesültek, László karját nyújtotta Margitnak, hogy elvezesse.

— Jer, egyetlenem, — mondta felindulva, — siesünk üdvünk, boldogságunk felé!

De Margit nem fogadta el a feléje nyújtott kart. E perczen érezte, hogy gyalázatos, aljas csalást követ el, ha e becsületes szerelmes fiúnak a bizalmával visszaél, ha oltárhoz megy vele; de érezte egyszersmind azt is, hogy nem tud lemondani róla, megszerette őt olyan mélyen, szenvedélyesen, mint sohasem szerette Dobó Imrét. Megszerette őt forró, kiolthatatlan szerelmmel és boldog akart lenni általa. A félelem, hogy László szerelmét, becsülését elveszti, ha csellel lesz a felesége; a vágy: jövő boldogságát biztosítani, olyan erősen rohanta meg, hogy e hirtelen támadt érzések rohamának nem tudott ellentállni. Nem gondolkodott többé, csak benső ösztönétől hajtva hirtelen leborult vőlegénye előtt, karjaival átfogta a térdeit és bűnbánóan, könnyörgőleg emelve rá ártatlan tekintetű, gyönyörű szemét, szakadozott szavakban bevallotta a multját.

A ragály különféle módon terjed; legvalószínűbb, hogy idegen helyről vett beteg baromfi terjeszti; de terjesztik a galambok s más madarak is, a melyek beteg baromfitelepekről csipegetnek eleséget, s azt elszórják, esetleg ürülékük terjeszti a bajt. Elég, ha beteg állat ürülékével vagy nyálával fertőzött eleséget vagy vizet vesz magához a szárnyas s már néhány óra múlva mutatkozik annak a hatása.

Eros fertőzés esetén a baromfi hirtelen pusztul el. Nem gubbaszt, nem is látszik betegnek s egyszerre csak lefordul a ketrecz ülő rúdjáról, vagy szaladás, csipegetés közben fordul fel.

Ha gyengébb a fertőzés, akkor a beteg baromfi tolla borzas, úgy gubbaszt lógó szárnyakkal s fejfelé, nem eszik, de sokat iszik, nem igen járkal, ha mégis megpróbál valahová menni, akkor bizonytalanul támolyog, esik-kél. Taraja, szakála kékeszínű, csőrét nyitva tartja, nehezen lélegzik. Sokszor nyálka folyik csőréből, más-kor hány. Néhány napi betegeskedés után nagymértékű, kezdetben szürkés, később fehér, végül véres hasmenés jelentkezik. A beteg mindinkább elgyengül, naphosszant esukott szemmel gubbaszt, míg végül vagy csendesen fordul fel, vagy göresőkben pusztul el. A felbonczolt hulla hashártyáján véres pontok láthatók. A beleken véres csikok, vérömlések; a belekben híg bélsár, esetleg véres csikokkal tarkítva. Néha az egész béltartalom véres. A tüdőben s a szívburokban is vannak vérömlések.

A kór vagy hirtelen, gutaütésszerűen végez, vagy pedig 3—7 napig húzódik, míg elhullást okoz. Hosszabb ideig tartó betegség igen ritka, mert az étlenség s szív-

gyengeség következtében a beteg rohamosan lefogy. Hosszabb ideig húzódó betegség, az ú. n. idült alak esetén, a lábizületek is megdagadnak, néha ki is fakadnak.

A hullát legjobb mindenestől elégetni, úgyszintén a baromfiól aljáról összekapart ganéjt is, mert trágyadombon vagy sekélyen elásva hónapokig fertőzőképesek maradnak a bacillusok. Napfény és levegő nagy ellenességük, ezért az ólakat gyakorta kell szellőztetni, napolni.

Gyógyítani ma még nem igen sikerül a bajt. A megtámadott baromfiállomány gyakran az utolsó szálíg elpusztul, máskor kisebb-nagyobb % megmarad. A védőoltás költsége nem áll arányban a baromfi értékével. Mindössze gondos elővigyázattal vehetjük elejét a bajnak. Sohase vegyünk baromfit ismeretlen helyről. Ha erre mégis rászorulnánk, ne bocsássuk az ujonnan vett baromfit a régi közé, hanem teljesen elkülönített helyen, — hogy a régi, egészséges szárnyas még a közélébe se férközhessen — tartsuk 1—2 hétig. Csak, ha a megfigyelés után is teljesen egészségesek, eresszük őket szabadon.

Ha már megbetegedett egy-egy állat, azt azonnal távolítsuk el, a hullát gondosan semmisítsük meg, az ólat tisztogassuk ki, mézstejjel kenjük be kívül-belül, cseréljük ki, vagy súroljuk meg lúggal s meszeljük be az ülőrudakat, forrázzuk ki az itatóedényeket. Ha zárt baromfiudvarunk van, annak talajáról is huzzuk le a legfelső ürülékkel fertőzött réteget s az egész talajt öntözzük meg kannából (rózsával) mézstejjel. Én a szőlőpermetezésből megmaradt gáliczos meszet használtam fel erre a célra — s mondhatom kitünően bevált, mert

László megdermedve hallgatta, a vonásai szinte megkövesültek, annyira megfeszültek arcizmai a nagy lelki kintól.

— Bocsáss meg, László! Bocsáss meg! — dadogta a szerencsétlen leány. — Vagy tiporj el, öl meg! Nagyot vétettem ellened, mikor a menyasszonyod lettem, de akkor még nem fogtam fel hibám egész súlyát, nem szerettelek és csak önmagamra gondoltam. De most már szeretlek én is, imádlak, és nem tudlak, nem akarlak megcsalni! Óh! miért is nem vallottam be azon a végzetes reggelen atyámnak mindent! Ez a nehéz óra nem következett volna be soha. De gyáva voltam, féltem... Félttem magam és atyám miatt is, mert vallomásom talán megölte volna őt!... Hiszen a világon legdrágább előtte a becsület!

László merev, fájdalomtól eltorzult arca megrándult, mikor Margit az apját emlegette. Lelki szemei előtt villámgyorsan megvalósult a borzasztó jelenet, a mely lejátszódnék, ha ő most, az utolsó perczen, visszalépne. Meg kellene mondania Sümeghynek az okát és Margitnak igaza van, ez a vallomás talán megölné a becsületben megöszült, tiszta nevére büszke öreg nemest!

— Keljen fel, Margit! — szólalt meg végre László tompa hangon, mely úgy hangzott, mintha kriptából

jönne. — Jól tette, hogy az apját emlegette, mert eszembe hozta családunk tartozását Sümeghy Pál iránt. Az apja, Margit, megmentette egykoron az én apám életét, becsületét és mi örök hálával tartozunk neki. Ma, az én kezemben van a Sümeghy név becsülete, nem habozhatom... Jöjjön, Margit, — mondta hirtelen elhatározással, komoran, — nőül veszem.

— Megbocsájtasz? — kérdezte Margit megremegve, riadt szemében egy reménysugárral.

— Nőül veszem, — felelte ridegen László, — de meg kell ígérnie, meg kell esküdnie, Margit, hogy mindenben, értsen meg jól, *mindenben* aláveti magát az akaratomnak, ha a feleségem lesz!

— Esküszöm! — kiáltotta Margit elszántan, ünneplésesen.

*

Az esküvő után nászútra indult az ifjú pár. Szomorú nászutazás volt ez; úgy éltek egymás mellett, mint két idegen és mikor hat hét múlva visszatértek, kölcsönös gyűlölet ürügye alatt benyujtották a válókeresetet.

Az emberek sokat fecsegték, törték a fejüket, találgattak, de azért senki sem tudta meg sohasem, Sümeghy Pál legkevésbé, hogy mi volt az igazi oka Szentpétery Lászlóék válásának.

míg a faluban volt ház, a hol az utolsó szálíg elpusztult a baromfi, nálam csak az első éjjel hullott el 7 db. s a fertőtlenítés azonnali foganatosítása után több elhullás nem fordult elő.

Az ivóvízbe edényenként pár csepp, vagy nagyobb edénybe egy kávéskanálnyi sósavat öntöttem. De lehet nagyon híg kénsavat, csersavat vagy 1% vasgáliczot is használni e célra.

Ha nem volna kéznél egyik szer sem, akad tán cserfahéj, annak a főzete is jó a csersav pótlására.

A baromfikolera bacillus megbetegíti a tyúkokat, illetve tyúkféléket, libát és kacsát; de megbetegíti a házi nyulakat és egereket is. Tudok esetet, midőn egy tulajdonosnak elhullottak először a szárnyasai, azután értékes házi nyulai, utóbbiak ketrecze egy fészében volt a tyúkketreczezel s csak vékony fafal választotta el őket. A baromfi benn mászkált a fészében s a nyúltakarmányul használt káposztaleveleket, répat s más efféle konyhakerti hulladékot gázolt keresztül-kasul. Így kerülhetett a ragály a nyulak közé.

Én a falun kívül lakom, teljesen elkülönített helyen; tanyámat két oldalról út határolja, két oldalról szántó föld. Tudva, hogy baromfikolera pusztít a vidéken, új baromfit nem vettem; tyúkjaim zárt, dróthálóval kerített udvarban vannak, mégis megbetegedtek; ezt a szántóföldet s az úton túl fekvő szérűskerteket látogatógérhadnak tulajdonítom. Sajnos, annyi az egér, hogy nemcsak pinczemet lepték el, hanem udvaromon, sőt konyhalépcsőmön is nem egyet vertünk már agyon, nyolcz lépcső visz fel a lakásba s megtörtént, hogy a nyitott ajtón láttunk egy-egy szürkét besétálni a konyhába, irodába. Azokra is jó volna egy kis erős fagy.

Utoljára említem meg, hogy baromfikolera és sertésvész rendszerint egyidejűleg pusztítanak. A sertésvész hullák véréből a baromfikoleraéhoz hasonló, bipolárisan festődő, de valamivel nagyobb bakteriumot sikerült kitenyészteni. Vigyázni kell tehát nagyon, hogy sertés ne juthasson baromfi hullához s viszont a baromfi se keresgéljen a disznóólban.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hrebly Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Rétjeink gondozása. A mai magas állatárak mellett fontos dolog tudni oly eljárásokat, a melyek segítségével ugyanazon földterületen még egyszer annyi állatot tarthatunk. Ennek pedig csak egy kis utánjárás, egy kis fáradság az ára és meg van a nagy haszon, a mit a többlet állatokból nyerünk.

Köztudomású dolog, hogy hazánk bár mezőgazdálkodási ország, mégis itt nálunk terem egész Európában a legkevesebb széna, vagyis kataszteri holdanként átlag 16½ métermázsá, míg Francia- és Németország gondozott rétjei 25 métermázsát, Angolország rétjei pedig 35 métermázsát teremnek.

Miért van ez így? Azért, mert azokban az országokban a réteket rendszeresen művelik, trágyázzák és gondozzák, nálunk pedig mit sem törődnek vele.

Rétjeink elhanyagolt állapota első sorban is annak a körülménynek tudható be, hogy gazdáink — ritka kivétellel — sajnálják a rétre a munkát és költséget. Rétjeikről elveszik a mi azon terem, arra azonban nem gondolnak, hogy valamiként pótolni is kellene azt, a mit elvettek. Istállótrágya a rétre nem igen jut, azt pedig a gazdák legnagyobb része nem is tudja, hogy a műtrágyák segítségével mily óriási eredményeket lehet elérni, hogy azok segítségével a rétek termését könnyen meg lehet kétszerezni.

Sok ezer példa van arra, hogy csak foszforsavas műtrágyázott rét és a nem trágyázott rét közt a terméskülönbség 3—9 métermázsá széna volt, a foszfor és kálival trágyázott rét pedig 9—18 métermázsával is többet termelt a nem trágyázottnál.

Teljes bizonyossággal lehet állítani, hogy minden egyes esetben nagy termést eredményezett a műtrágya és pedig legtöbb esetben jelentékenyen nagyobb volt a foszfor és kálival trágyázott rétek termése; áll ez különösen a homokos és tözezes rétekre, de a legtöbb kötött talaj is meghálálja a foszfor mellett a kálit. Kötött talajokon szuperfoszfátot kell alkalmaznunk, kísérletképen egy kisebb területen 40%-os kálit is; 200 kgr. szuperfoszfátot legezészerűbb kiszórni és pedig ősszel. Kiszórás előtt keresztül-kasul meg kell boronálnunk a talajt. Ha kálit is alkalmazunk a szuperfoszfáttal egyidejűleg, úgy azt is ősszel szórjuk ki. Homoktalajokon mindenesetre káli-szuperfoszfátot alkalmazzunk. Úgy a szuperfoszfát, mint a kálinak hatása 2—3 évre terjed.

Az említett műtrágyák mellett azonban célszerű tavasszal még chilisalétromot is alkalmazni, a mely kora tavasszal, a rét felszáradásakor szórando ki. 50—60 kgr. kat. holdanként ebből a műtrágyából teljesen elegendő, a mi azután olyan hatalmas fejlődésnek indítja a növényzetet, hogy bámulva és csodálva fogjuk azt szemlélni.

Míg a foszfor és káli a pillangós virágukat fejleszt, addig a nitrogéntrágyát, a chilisalétromot, főleg a fűvek miatt kell adni, mert, ha ezt nem teszszük, akkor a herfélék nagyon elhatalmasodnak a foszfortrágyázás következtében, de nem tartanak vele lépést a fűfélék s ennek következtében nem lesz elég tömött a rét. Chilisalétrom alkalmazása csak olyan vidéken indokolt, a hol az időjárás általában véve olyan kedvező, hogy biztos sarju termésre számíthatunk. Az őszi munkák befejezte után kell a réteket éles boronával, vagy ha van, láncboronával keresztül-kasul felhasogatni s a szükséges műtrágyaféléket azokra kiszórni.

A hol 6—8 hold rét van a gazdaságban, ott érdemes egy réti láncboronát venni és azzal ősszel és tavasszal erősen megjáratni a réteket és kaszálókat. Több gazda is összeállhat és vehet egy ilyen áldásos eszközt, a mely a fűtermést — még műtrágya nélkül is — igen lényeges módon fokozza. (bl.)

Szamócza ültetése. A földi epret vagy másnéven a szamóczát, illetőleg ennek indáiról keletkezett fiatal gyökerező növénykéket háromféle időszakban szokás ültetni.

Vannak, a kik augusztus hóban ültetik, de mivel ebben a hónapban rendszerint nagy szárazságok vannak, az ilyen ültetvényeket igen gyakran kell öntözni, a mi fáradságos és sokba is kerül. Hogy munkánk hiábavaló ne legyen, ha eső nincs, úgy legalább is mindennap egyszer okvetlenül meg kell öntözni, a mi pedig legtöbb helyen víz- és munkaerő hiányában ki nem vihető. A legtöbb növényt augusztusban kétszeres erővel kell öntözni; igaz, hogy ha esős idő jönne ültetvényünkre, úgy szerencsével ültethetnénk és jobb is volna a tavaszi ültetésnél.

A tavaszi ültetésnek ellenben az őszi, vagy augusztusi ültetésnél, ha esős idő köszöntene be, előny adandó, a mennyiben így az első évben már valamivel jobban terem.

Ne vessződjünk mi se az augusztusi ültetéssel, se a tavaszival, hanem mikor az indák elég alkalmasak arra, hogy pikirozni lehessen azokat, akkor a szükséghez képest ágyakat, vagy táblákat készítünk el, jól megöntözve, érett trágyával megrágyázva, ebbe pikirozzuk el a számócza plántákat. Azután rendszeren öntözendők, mit igen könnyen keresztül lehet vinni, mivel kis helyet foglalnak el.

Ezek a plánták, úgyszólván épen olyan erősek lesznek és termőképesek, mintha állandó helyükön volnának kiültetve, de még talán erősebbek, a mennyiben az ültetés alkalmával kétszer kapnak a gyökereik friss földet és így a sok munkaerő is meg van takarítva.

Ezeket a pikirozott palántákat ősszel apró trágyával vagy falombbal takarni el ne mulasztassuk; különben is a számóczát télen védeni igen szükséges.

Tavasszal a szép idő beálltával a pikirozott számóczákat jó erőben levő táblában állandó helyükre ki kell ültetni.

Tehát e három eljárás között ez a pikirozási mód felel meg legjobban, mind terméshozam, mind pedig időmegtakarítás tekintetéből.

Lehet ősszel is ültetni számóczát állandó helyére, ha igen rá vagyunk utalva, hogy azt ne augusztusban tegyük, hanem úgy szeptember utolsó felében, mivel akkor még a fagyoktól nem igen kell félni, 10—12 nap lesz még jó idő, mialatt begyökeresedik és nem is kell annyit öntözni, a mennyiben az éjjelek azon időszakban már hosszúak és hűvösek.

Több mint száz eperfajta közül, a következő három a legjobb. Nem teszünk balfogást, a midőn azokat a legmelegebben, úgy nagybani, mint saját használati ültetésre ajánljuk. Ezek: *Koch Inspector*, *Laxton's Noble* és *Brown Wonder*.

Az elsőt, a Koch Inspektort 1886-ban Goeschke nevelte. Nem új fajta ugyan, de annál értékesebb. Buján nő minden földben, előbb érik, mint a Noble és sokszor eredményre és zamatra nézve is túlszárnyalja azt. Három évi palánták, még nagy szárazságban is 16—24 termőszárat hoztak, 100—250 gyümölcsessel, melyek közül a legnagyobb 18—20, a legkisebbek 5 gr. súlyúak, úgy szállításra, mint hajtatasra ez a fajta ki-tűnően alkalmas.

Eltelkintve attól, hogy a földieper nemcsak zamatos, izletes csemegét képez, úgy betegek, mint egészségesekre nézve és hogy mindennemű italok készítésére használják, azonfelül még jövedelmező árucikk is, kivált nagy városok, fürdőhelyek közelében. A földieper nem igényel nagy ápolást; minden kertben, még a gyümölcsösben is, mint pótnövény szerepel, sőt cserepekben, ha csak nap és levegő nem hiányzik neki, elég örvendetes sikert érhetünk el vele. Mindenesetre csak jó fajtákat kultiváljunk, mert a megszámlálhatatlan féleségek közül van elég olyan is, mely az ültetés fáradságát sem fizeti ki.

A *Laxton Noble* nagyságra és termésképeségre nézve felülmulja az előbbit, de zamatja nem oly finom. A gyümölcs, rendkívüli nagysága daczára igen korán érik. Cserépkulturára, hajtatasra és nagybani termésre kiválóan alkalmas.

A berlini nemzetközi kertészeti kiállításon az arany érmet, mint első díjat nyerte.

A *Brown Wonder* nem annyira gyümölcsének nagysága által, mint inkább rendkívüli termésképesége, izletessége és kedves illatánál fogva tűnik ki. Minden talajban jól fejlődik. Ha késő nyáron vagy őszkor elpalántáljuk, már jövő nyáron bő termést hoz. Jó ápolás mellett elérhető az, hogy átlag minden növény egy liter-nél is több gyümölcsöt ad. (bl.)

Keltető tojások termékeny voltának kipróbálása.

Kérdés: Kérem b. lapjokban értesíteni, hogy mennyi só és milyen mennyiségű vízben lehet a keltetésre szánt tyúk- vagy kacsatojásokat kipróbálni arra nézve, vajjon azok meg vannak-e termékenyítve vagy sem? -F. E.

Felelet: A sós vízben nem azt szokás kipróbálni, vajjon termékeny-e a tojás vagy sem, hanem azt, hogy vajjon friss-e a tojás vagy nem. Ez pedig nagy különbség. Mai napig még a németek sem találtak fel olyan keveréket vagy más módot, a melylyel vagy a melynek segítségével a tojásról meg lehessen tudni a legnagyobb titkot, tudniillik, hogy termékeny-e az, vagy sem. A mit faluhelyeken az öreg anyókák mesélnek, hogy a tojás lámpa világításánál való megvizsgálásából pontosan meg tudják állapítani termékeny-e a tojás vagy nem, az csak régi balhiedelem, a mely onnan származott, hogy mivel a jó kakas után a tojás termékeny szokott lenni, könnyű volt az ilyen tojásokra ráfogni, hogy termékenyek s ha még sem lettek mind azok, bizonyára csak a kotló rosszul ült s azért romlottak el.

A tojás termékeny voltát előre megmondani nem lehet, erről a tenyésztő csak úgy győződhet meg, ha a tojásokat megülteti kotló alá vagy keltető gépbe s azokat hetednapra este, világítással megvizsgálja. A melyek sötétek, azokban az ébrényfejlődés megindult, s ha az ébrény a tojásban már hat napos, úgy a tojás jó; a melyek azonban áttetszők, azaz tiszták maradtak, azok nem voltak megtermékenyítve. Ebből azután következtetést vonhatunk a kakasok termékenységére is s a rosszul termékenyítőket a konyhára küldjük, mert máshová az ilyen kakas már nem való. Ha pedig vett tojásokat kaptunk, a tisztán maradt tojásokat keményre

főzzük s az eladónak visszaküldjük, hogy azokért a pénzt adja vissza avagy a portó viselésével új tojásokat küldjön. Jobb azonban az ilyen esetben a pénzt visszakérni, mert valószínű, hogy ismét csak rosszul termékenyített, tenyésztésre nem alkalmas tojásokat küldene.

Ha saját tenyésztésünkből valók a tojások, akkor a tisztán maradottakat a kotló alól hetednapra kiszedhetjük s azokat a konyhán téstába egészen jól felhasználhatjuk, mert azok teljesen jók és élvezhetők.

A kotló alá vagy keltető gépbe csak az olyan tojásokat rakjuk, a melyek lehetőleg egy idősök, egyforma nagyok s héjuk nem rostás, de szépen egyenletesen fejlődött, mindenütt egyenlő vastagságú. Az ilyen, jól összeválogatott tojásokból jól kelnek az új ivadékok és szépen egyenletesen fejlődnek. (bl.)

Különfélék.

Tagsági díjak lerovása az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál, figyelmeztetjük azon előfizetőinket, kik az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár valamely csoportjának tagjai, hogy tagsági díjaikat pontosan fizessék be a kezeik között levő tagsági könyvecskékben foglalt postatakarékpénztári befizetési lapok segélyével, mert a törvény értelmében az a tag, a ki tagsági díjat az esedékesség alkalmával meg nem fizeti, a már befizetett díjak visszatérítésére való igény nélkül tagsági jogát elveszti s a tagok sorából töröltetik; ha azonban a felvételre egy éven belül újból jelentkezik, a felvételi díjat újból lefizeti, s a mennyiben az I. és II. csoportba tartozók a maximális életkortúl nem lépték újból felvételnek s a törlés előtt beöltött évek a tagsági időbe beszámíttatnak.

A ki tényleges katonai szolgálatra bevonul, — a mely körülmény a központi igazgatóságnak mindenkor bejelentendő — katonai szolgálata tartama alatt tagsági díjat nem fizet, tagsági jogát el nem veszti, ezen idő azonban a tagsági időbe nem számíttatik be. Jól teszi azonban mindenki — ha teheti — ha ezen idő alatt is fizeti tagsági díjait, nehogy a tagsági idő megszakíttassék.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál a következő biztosítások kötettek: Pogáts Ferencz m. kir. erdőőr a rendes tagok I. csoportjában kétszeres tagsággal; Jánossy László hunyadvármegyei hatósági erdőőr a rendes tagok I. csoportjában szintén kétszeres tagsággal nyugdíjra és balesetre, Szász János háromszékvármegyei hatósági erdőőr pedig a rendes tagok IV. csoportjában további kétszeres tagsággal segélyre biztosított.

Faragó Béla cs. és kir. udvari szállító, magnagykereskedő Zalaegerszegen, 1911. évi tavaszi árjegyzéke gazdag tartalommal már megjelent, melyet kívánatra az érdeklődőknek ingyen küld meg.

Látnak-e a növények? Az angol tudományos társaság legutóbbi kongresszusán Haberland tanár felfedezé-

sét is megvitatták, a ki a növények zöld epidermiszében apró lencsealakú és átlátszó folyadékkal teli sejteket fedezett fel, a melyek szerinte a növények látószervei. Ezekkel a szervekkel tájékozódik a növény a felől, hogy éjjel van-e vagy nappal és hogy honnan süt a nap, hogy arra fordulhasson. E közlés kapcsán Cuissot-Carnot francia tudós a «Temps»-ben elmondja saját tapasztalatait e téren. Kertjében közel egymáshoz két cseresznyefát ültetett, a melyek gyönyörűen fejlődtek és sűrű, ragyogó zöld lombjuk eléggé bizonyította, hogy egészséges talajba kerültek. A tudós akkor azon gondolkodott, hogy milyenné fejlődtek volna a cseresznyefák akkor, ha nem ülteti ilyen közel egymáshoz és hogy megbizonyosodjék feltevése helyességéről, az egyik fát kivágatta. Ez júniusban történt, a mikor a földben maradt gyökerek már nem hajtanak ki újból. Tíz nappal később a hátramaradt cseresznyefa mintha vesztett volna frissességéből. Úgy látszott, mintha beteg volna. Levelei, a melyek azelőtt ragyogó zöldben pompáztak, elvesztették ragyogásukat és halványodtak, majd összegöngyölödtek, kisebbekké váltak és végül szürkés-sárga foltok borították el őket. A tudós tőle telhető módon igyekezett a fát az életnek megmenteni, gondosan ápolta a fát, tisztítgatta, öntözgette, de mind hiábavaló fáradság volt. Nem telt bele két hónap és a levelek lehullottak és a fa elszáradt. Nem maradt más hátra, mint ezt a fát is kivágni, már csak azért is, mert a tudós meg akarta állapítani az elszáradás okát. Megvizsgálta a leveleket, ágakat, törzset, gyökereket, de semmit sem talált, a miből betegsége vagy parazitákra következtethetett volna. Mindebből ellentmondást nem tűrő logikával azt következtette, hogy az a szegény cseresznyefa bánatában száradt el, mivel társát, a melyet kivágtak, többé nem láthatta. Cuissot-Carnot azután megemlékezik egy angol tudós megfigyeléséről is, a kinek nyaralója előtt több sor fiatal nyírfa állott és valahányszor a környék juhásza arra terelte nyáját, a nyírfák levelei reszketni kezdtek. A tudós ezt a megfigyelést teljes szélcsendben tette és mert a jelenségnek igen sokszor tanuja volt, csak azt az egyet következtethette, hogy a nyírfák megijednek a birkáktól és azért reszketnek leveleik azoknak a közeledtére. Cuissot-Carnot meg akart győződni az angol tudós állításának valódiságáról és Franciaországban több helyütt, a hol nyírfa és birka állott rendelkezésére, kísérleteket tett ebben az irányban. Ám legnagyobb meglepetésére ő egyetlen egyszer sem látta reszketni a nyírfaleveleket. Mindez azonban — úgy mond — semmit se von le az angol tudós megfigyelésének az értékéből, hanem legfeljebb azt jelenti, hogy a francia nyírfák bátrabbak, mint angol társaik.

Időjelzés. A «Meteor» 1911. évi márczius hóra a következő időjelzést teszi közzé: Márczius havának változási napjai 2—4—6—8—15—19—20—21—23—26—30 és 31-re esnek, számuk és jellegük igen változatos időjárást mutat. Eleinte enyhe majd 4 ikével hidegebb, csapadékos, esetleg viharos. Ezt követőleg változó, 15-től száraz, a 19-iki ismét hidegebb, majd enyhébb, szeles

és a végén csapadékos. Legerősebb hatású változási napok a 4-iki, a mikor Szaturnusz együtt áll a Holddal, a 15-iki száraz jelleggel, a 19-iki Jupiter együtt állása a Holddal, hidegebb, viharos és a 26-iki enyhe jelleggel. A hosszabb időközökben gyorsan változó jellegű időjárást várhatunk.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetéseit, hogy erdészeti altiszt létszámukban beálló változásokról a szerkesztőseget értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr a lipotóújvári m. kir. főerdőhivatal kerületében *Mukoviczky János* m. kir. főerdőőrt állandó nyugalomba helyezte; — *Hyross György* m. kir. főerdőőrt a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületéből az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületébe helyezte át; — *Marsán Gyula* nagybányai II. oszt. m. kir. erdészeti altisztet pedig I. oszt. fimesterré nevezte ki és szolgálattételre a tátrai (Felka, Szepesmegye) m. kir. erdőgondnoksághoz osztotta be.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközi a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főleg reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

F. T. Ausel. Sziveskedjék nekünk a címét megírni, mert nyestjeinek a megvételére két ajánlat érkezett hozzánk. Ezeket nem tudjuk önnök elküldeni, mert levelét már megsemmisítettük s így címét nem tudjuk.

L. R. A mint F. T. címét velünk közölni fogja, kivánsága szerint fogunk eljárni.

S. E. Levelező-lapját megkaptuk, de azt egyelőre még nem továbbíthatjuk, mert F. T. címével már nem rendelkezünk. Mihelyt F. T. fenti felhívásunkra címét velünk tudatja, ajánlatát el fogjuk neki küldeni.

Z. F. Hattyútojásokat talán a budapesti állatkert igazgatóságánál (Budapest Városliget) kaphat. Ha ott nem volna kapható, úgy ott meg fogják tudni mondani, hogy honnan lehet azokat beszerezni.

M. A postára mindenesetre köteles az illető eljárni, bár nem helyes, hogy ebben az esetben nem ő, hanem más kapja a postaküldöncz díját. Úgy ezzel, mint a másik panaszával is forduljon a hivatalfőnök úrhoz.

B. A. 1. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárról szóló ismertetést postán elküldtük, abból a kívánt felvilágosítást megkaphatja. 2. Arany kacsaért és páváért forduljon öv. Baky Béláné fajbaromfi-nyezetéhez Ebédvesztőpuszta, u. p. Kaposmérő (Somogy megye). 3. Az egyik 10 filléres bélyeget a lap javára bevételeztük.

H. K. Gy. Abban a kifejezésben nincs semmi sértő; az némely vidéken éppen olyan tájszólás mint pl. ifjasszony. Más vidéken meg nem azt kérdik az embertől, hogy hány gyermeke van, hanem hogy hány cselédje van. Tölem is kérdezték már, hogy hány cselédem van (értve alatta, hogy hány gyermekem van), de eszembe se jutott ezért megharagudni. Nem kell mindjárt minden csekélységért duzzogni.

V. J. Tyúkjai minden valószínűség szerint baromfikolerában pusztulnak. Legalább erre vall az tünet, hogy napokig gubbasztanak s tarjúk megfeketednek. A baromfikolera okozója egy parányi, csak nagyító üveggel látható élőlény: a *bacillus avisepticus*. Egyike a legzivóssabb baktériumoknak. Nedves, helyen a hol a nap sugarai nem érik, tehát a földben is hónapokig fertőzőképesek maradnak. Jelen vannak a beteg ürülékében, vérében, nyálában. Innen, illetve ezek közvetítésével rámaózódnak az eseségre, belevegyülnek az ivóvízbe s igazán az a csoda, ha az egész állomány el nem pusztul.

Az istálló tényleg nem a legmegfelelőbb, mert a mögötte fekvő nedves luczernás folytán sárfalai minden valószínűség szerint nedvesek, az istálló meleg s a nedves meleg valószínűleg melegágya mindenféle kórnek csiráinak. Az helyes, hogy a

talajt felásatta, csak az a kérdés, hogy honnan vette a feltöltésre használt földet. Mert ha fertőzött földet használt, ezzel nem segítette a bajon semmit. Jó a száraz homok. De legjobb lenne az istálló talaját czeamenteztetni, az egész istállót chlorgázossal fertőtleníteni, vagy ha ez nem volna lehetséges, legalább is leverní a régi vakolatréteget s 1%-os chlormészszel vagy 5%-os mézstejjel alaposan s ismételtén bemeszelní, (a mennyezetet is!) Igen jó a rézgáliczos mézszoldat is. A baromfi ürökéit leghelyesebb volna elégetni s újakkal pótolni, de ha ez nehézségbe ütköznék tessék forró szódás lúggal jól megsuroztatni, vagy abba beleáztatni s végül bemeszelní. Az itatóvályút is újjal kicserélní.

Éppen ilyen gonddal kell a tojóhelyeket is fertőtleníteni. A fészkek szalmáját újjal felcserélní a régít elégetni. Ugyszintén a hullákat is mézstejjel leöntve jó mélyre elásni, nehogy baromfi vagy sertés vagy házinyúl férjen hozzája, mert a baromfikolera, a sertésvész s a nyulseptikaemia bacillusa közeli irokonok, ha nem ugyanazok. Erre nézve még föllynak a vizsgálatok. Tény azonban, hogy baromfikolera és sertésvész egyidőben szoktak fellépni vagy rövid időközben egymás után. Ezért kell a hullák eltakarítására oly nagy gondot fordítani.

Fő dolog, hogy az egészségesnek látszó állományt különítse el, ha más helye nincs, rójjon össze deszkákból valamilyen színelét, lehetőleg távol a fertőzött helytől. Mihelyt egyik-másik állat kedvetlenül üldögél, rögtön különítse el. S szigorúan ügyeljen rá, hogy az egészségesekkel ne érintkezhessek, de másféle állat se járkáljon köztük ide-oda. A betegeket egy helyre zárja s a kijárat előtt mindennap öntözzön meg úgy 1—1½ méteres csíkot mézstejjel, hogy a betegektől kijövet a lábbal tapadt bacilluskok elpusztuljanak s azokat szanaszét ne hurcolja. Ha zárt baromfiudvara van, azt is szorgalmasan locsolgassa fel öntözökanna rózsáján át rézgáliczos mézstejjel, éppen úgy mint az ól talaját is. Az ól talaját naponta ki kell separtetni, az összegyűjtött trágyát halomba rakva mézstejjel leönteni, mikor is az erjedés okozta hőség a kupac belsejében levő baktériumokat pusztítja el, a felszínen levőkkel elbánik a mézstejjel. Ilyenképen kitűnő trágyát nyer, mely veteményes kertben igen jó eredményre használható.

Az állatok ivóvizet legyen mindig friss és tiszta, minden liter ivóvízre számíton 10 gr. vasgáliczot, salicylsavat, vagy cseresavat (esetleg cserfakéreg főzetével pótolhatja a cseresavat) vagy pedig minden liter vízre 2 gr. só-vagy kénsavat. Ebből a vízből esetleg 1—2 kávéskanálnyit beönthet az állat esőrébe — Végül még arra is ügyeljen, hogy galambok vagy verebek ne röpködjenek a baromfiudvarokban, mert azok is elhurcolhatják a bajt, a mennyiben felszedegetik a fertőzött eleséget s ürülékükkel tovább terjesztik a bajt.

Ha pontosan végrehajtja fertőtlenítetést és elkülönítést, bizton hiszem, hogy a betegség megszűnik. Más nem ajánlhatok, mert a védő ojtás ezidőszerint még oly drága, hogy nem áll arányban a baromfi értékével.

Azt nem hiszem, hogy mérgezés forogra fenn, mert most a természet alszik s mérges füvek, növények nincsenek, a magvak pedig nem lehetnek oly sűrűn egy helyen, hogy a baromfi tucatszámra hulljon tőle. Hisz ahhoz valóságos legelő kellene csupa mérges növényből, ez pedig önnök okvetlenül feltűnt volna már s ezóta régen ki is irtotta volna. — Mindenesetre jó lett volna a hullán észlelhető elváltozásokat bővebben leírni.

Dr. Kukuljević József.

A. E. A pekingi kacsa elhullásának okát, illetve a betegséget meg nem állapíthatom, mert nem ismerem a tüneteit. A bonczélet is hiányos, nincs megírva milyen volt a máj színe, a tüdőkről sincs említés téve, a bél színe lehet nagyon sötét, de tudnom kellene, hogy vöröses-e, zöldes-e vagy milyen.

A máj szövete heveny fertőző betegségben elhullott állatoknál fajul el. A bél pedig hurut vagy gyulladás esetén, de a legtöbb heveny fertőző betegséggel együtt jár a gyomor-bélhurut, illetve gyulladás is.

Nem hinném, hogy a kérdéses állat heveny fertőző betegségben pusztult volna el, mert akkor bizonyára több baromfi is elhullott volna. A baromfikolera, pestis, stb. nem szokott egyetlen egy áldozattal megelégedni.

A máj elzsírosodása s később a májsejtek szétesése romlott, penészes takarmány s növényi avagy ásványi mérég folytán fellépő gyomor- és bélgyulladás következménye is lehet. Ilyen pl. a csillagfűrt élvezése után fellépő lupinosis. Ásványi mérgek közül az antimon, arzén, ólom, phosphor váltanak ki hasonló elváltozásokat. Nem kerülhetett talán a természetből falánk kacsa ilyen mérgekhez pl. egérintáskor vagy dúvadmérgezőskor?

Az uszóhártán levő diónyi kelevény lehet baromfikolera vagy difteritis következménye is, de lehet ezektől független is; pl. véletlen sebzés, az állat beléléphetett valami éles tárgyba v. tüskébe s a sebbe piszok kerülhetett, s megindíthatta a genyedei folyamatot.

Végül nincs kizárva a gümőkór sem. De ebben az esetben sajtos, vagy elmeszesedett góczok vannak a májban.

Gyomor-bélgyulladást meghűléstől is kaphat az állat. Főleg

a nemes fajú szárnyas érzékeny s nagyon megsínyli a hideg, léghuzamos éjjeli szállást, míg ellenben parlagi tyúkjaink minden baj nélkül töltik el az éjszakát fákon, szabad ég alatt még szigorú télen is. Nem árt azoknak sem hó, sem jeges eső, sem fagy.

Nem ismerve a betegség részletes tüneteit nem adhatok más tanácsot minthogy tessék az állatok ólját kitisztíttatni, meszeltetni, forró lúggal megsikáltatni a faalkatrészeket, a talajt méz-tejfel megöntöztetni.

Idegen helyről származó baromfit 1-2 hétig izolált helyen megtáplálás alatt tartani. A betegnek látszó baromfit azonnal elkülöníteni s az elhullt, vagy a leölt gyanús baromfi zsigereit gondosan elásni, nehogy a többi szárnyas v. sertés kikaparhassa, megehesse. Az ivóvízbe lehet pár cse, p sósavat v. cserfakéreg-fözetet adni.

Az eledel legyen jó, dohos v. penészes takarmány v. szem megárt. Vigyázni kell, hogy ne kerülhessen az állat sem karbolsavhoz, sem alkoholhoz (kidobott törköly, romlott bor vagy szesz, szeszestartalmú moslék), mert az utóbbiak is májelzsírosodást, epepangást stb. okoznak. *Dr. Kukuljevič József.*

D. A Névtelen levelekre nem szoktunk ugyan válaszolni, de ezúttal kivételesen tudatjuk, hogy azt, hogy az illető hirdető kapott-e állást és hol kapott, nem tudjuk.

V. V. Előfizetése már múlt évi szeptember hó végével lejárt; kérjük annak mielőbbi megújítását.

M. J. 1. A hiányzó lapot megküldtük. 2. A kérdett főerdőtanácsos úr (nem erdőtanácsos) Budapest, V. ker. Sas-utca 4. szám alatt lakik.

S. M. Mi az önök címének megváltoztatása iránt semmit se tehetünk. Ezt legjobban az országos erdészeti és vadászati altszti szövetség útján lehetne kérelmezni, de előbb magának a szövetségnek kellene megállapodásra jutni, hogy milyen címzések felelőnek meg önöknek legjobban, mert erre nézve már nagyon sokféle tervet kaptunk.

S. L. Kutyáját és házi nyulait hirdesse valamelyik szaklapban. Mi más módot az eladásra nem tudunk ajánlani. Probáljon meg egy rövid hirdetést a «Vadászat és Állatvilág» című lapban Budapest, (VI. Aradi-utca 14. szám) közzétenni; ott minden szó után 4 fillért kell fizetnie egyszeri hirdetésért.

T. J. 1. A hiányzó lapokat megküldtük. 2. Az 1890. évi I. t.-cz. 25. §-a értelmében az erdőőrök nem tartoznak utadót fizetni. Miután a törvény általánosságban csak erdőőrökről tesz említést, ebből következik, hogy nemcsak a kincstári erdőőrök, de általában az erdőőrök nem tartoznak utadót fizetni. Így döntött különben a közigazgatási bíróság is, a mikor Brassó város erdő-őreit az utadó fizetésének kötelezettsége alól felmentette. Ha önre az utadót mégis kirótták, folyamodjék annak törlése iránt a pénzügyigazgatóság útján az adófelszólamlási bizottsághoz (közigazgatási bizottsághoz) s hivatkozzék kérvényében a m. kir. közigazgatási bíróságnak 1906. évi 2034. szám alatt ez ügyben hozott ítéletére, vagy pedig Mosonvármegye közigazgatási bizottságának 1908. évi 959. k. b. szám alatt hozott határozatára. Előbbi lapunk 1908. évfolyamának 44. oldalán, utóbbi pedig 1909. évfolyamának 58. oldalán egész terjedelmében megtalálhatja.

A vadőr. Építőmester az lehet, a ki a budapesti m. kir. állami felső építő-ipariszkola három éves tanfolyamát elvégezte. Az intézetbe rendes tanulóul (szeptember elején) azok a 15 éves betöltött ifjak vétetnek fel, a kik a polgári iskola, gimnázium, vagy realiskola négy alsó osztályában a magyar nyelvtanból, számtanból, algebrából, mértanból és mértani rajzból jó osztályzatú bizonyítványt szereztek. Rendes tanulóul felvétetnek továbbá az építő-ipari szakiskolák első két osztályát jelesen végzett tanulók, ha korbéli akadály nem forog fenn, továbbá olyan építő-iparos segédek, a kik a fent említett ismeretekben a felvételi vizsgálatnál kellő készültséget tanúsítanak. A beiratáshoz a tanulók szülei, gyámjaik, vagy rokonaik kíséretében tartoznak megjelenni s elő kell mutatniok iskolai bizonyítványaikat s az intézeti orvos bizonyítványával igazolniok kell azt, hogy hivatásuknak megfelelő ép, erős s egészséges testalkatúak és hogy himlő ellen másodsor is be vannak oltva. Hiteles bizonyítvány-nyal igazolandó továbbá, hogy az építő-ipar terén már előre gyakorlatot szerzett. Az intézetbe a beiratási díj 4 kor., tandíj felvélenként 20 kor., a felvételi vizsga díja pedig 6 kor. Igazolt szegénység és jó előmenetel esetén a tanulók fél, vagy egész tandíjmentességet nyerhetnek. Ha még részletesebb felvilágosítást óhajt, úgy kérjen az említett intézettől (Budapest, VII. Thököly-út 74. szám) prospektust.

B. Ó. A kincstári erdőknél alkalmazott famesterek képesítését semmiféle törvényes rendelkezés sem írja elő. A pályázati hirdetményekben azonban mindig kikötötték, hogy pályázónak az ácsmesteri, vagy kőművesmesteri képesítéssel kell bírnia. Ezt a képesítést azok is megszerezhetik, a kik a kőműves-, kőfaragó-és ácsmesteri előképzettség megvizsgálására alakított vizsgálóbizottság előtt a vizsgát letették. Ilyen vizsgálatok rendszeren ott vannak, a hol államépítészeti hivatalok vannak. Ha a 3-4 évi tanulási idő után az ács tanuló (inas) felszabadult s felszaba-

dulása után a mesterségébe vágó munkákkal legalább három évig foglalkozott, akkor folyamodhatik valamelyik államépítészeti hivatal főnökéhez, hogy bocsássa őt ácsmesteri vizsgára. A folyamodványhoz mellékelnie kell egy bizonyítványt arról, hogy felszabadulása óta legalább 3 évig foglalkozott ácsmester-séggel mint segéd, s azonkívül három rajtot is kell mellékelnie. A vizsgálat díja 10 kor. Hogy a vizsgának mik a tárgyai, azt ezen a szükre szabott helyen fel nem sorolhatjuk, hanem ha egy államépítészeti hivatalhoz fordul, ott mindenre kap részletes felvilágosítást. Az erdőőri szakiskola és a továbbképző tanfolyam elvégzése az ácsmesteri vizsga letételére nem képesít. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

H. L. Lapunk mindig pontosan a kitűzött időben jelenik meg; hogy a posta azt önnek késedelmesen kézbesíti, arról mi nem tehetünk. Előfizetése múlt év végével lejárt.

B. J. Előfizetése f. é. június hó végéig rendezve van.

ALLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

37 éves, kiszolgált katona, gör. kath., román, erőteljes, nős, gyermektelen, szakvizsgázott erdőőr, a ki 8 évig egy közbirtokosságnál mint altiszt szolgált, jó bizonyítványokkal rendelkezik, jobb uradalomnál erdőaltiszti állást keres. Az erdészeti munkákban teljesen jártas. Beszél románul, horvátul, tótul, oroszul, németül és magyarul. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (10.)

Nős, kis családú, 30 éves, református, szakvizsgázott erdőőr, a ki négy mézskemenzét és egy kőbányát hosszabb ideig önállóan kezelt, s a ki a vadászatban és cserkészésben is teljesen jártas, jó bizonyítványokkal rendelkezik, megfelelő alkalmazást keres. Beszél és ír magyarul és románul. Címe Tóth József erdőőr, Hegyköz-Ujlak, u. p. Nagyvárad. (11.)

HIRDETÉSEK

Szakvizsgázott I. osztályú erdővéd, ki a magyar, német és tót nyelvet úgy írásban, mint szóban bírja, jó írása van, ki az erdészeti könyvelésben és az erdészet terén kellő gyakorlattal bír, s a ki jó vadász s a kártékony vadak irtásában ügyes, azonnali belépésre kerestetik. Fizetése: havi 100 kor., szabad lakás és fűtés, két tehénnek legelő és osztaék.

Ugyanitt kerestetik egy szénégetőmester, havi 60 kor., lakás és fűtéssel. Ajánlatok küldendők Birtokkezelőség Bodokapuszta, u. p. Meczenzef. (2. II. 1.)

22433—I. B. 1. sz.

Termelt fenyőhaszonfa eladás.

A besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó mihálytelki erdőgondnokság «Svetla» nevű erdei rakodójára kihozott 24,550 drb gömbölyű fenyő szőlőkaró és 3155'88 m³ fenyőhaszonfa zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Kikiáltási ár 48,669 kor. 72 fill.

Bánatpénz 5000 korona.

Az ajánlatok, melyek legkésőbb 1911. évi márczius hó 6-án délután 5 óráig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál, márczius hó 7-én délelőtt 9 órakor fognak Breznóbányán a m. kir. ell. főerdőmérnök irodájában nyilvánosan felbontatni.

Árverési feltételek, a faanyagok részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1911. évi február hóban.

(3.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

Eladó idomított kétéves kan vizsla, bővebbet Sticz László, Veszprém. (4.)

1991/1910. sz.

Pályázat erdőőri állásra.

A lőcsei m. kir. állami erdőhivatal kerületét képező Szepes vármegyében a közigazgatási erdészeti bizottság 1563/1910. számú határozata folytán az «erdőőrzési szervezet» szerint rendszeresített Szepesváralja székhellyel egy III-ad osztályú járási erdőőri állásra pályázatot hirdetnek.

Évi fizetés 600 korona, lakpénz 100 korona.

A kinevezett és alkalmazott járási erdőőr a kinevezéssel kapcsolatban tagjává lesz a jóváhagyott szervezettel kapcsolatosan képezett *vármegyei erdőőri nyugaldíjintézetnek* s azonkívül «az országos gazdasági, munkás és cselédsegélypénztár» első csoportbeli rendes tagjául is beiratik egy tagsági könyv váltása mellett, mely után a befizetendő tagsági díjat az erdőőrzési alap fizeti.

Az erdőőri állásra a 24 évet betöltött és 40 évnél nem idősebb pályázók felhivatnak, hogy: magyar állampolgári minőségüket és családi állapotukat, feddhetlen életüket, a 24 éves életkor betöltését, az erdőőri szakvizsgálat letételét és ép szellemi erő és egészséges testalkat mellett hibátlan beszélő és hallóképességüket igazoló:

- illetőségi igazolvánnyal,
- hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal,
- születési anyakönyvi kivonattal,
- erdőőri szakvizsgálati bizonyítvánnyal,
- hatósági orvosi bizonyítvánnyal s végül
- esetleg az eddigi szolgálatát igazoló bizonyítvánnyal felszerelt, szabályszerűen bélyegzett és Szepes vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához címzett, sajátkezűleg irt folyamdoványukat a lőcsei m. kir. állami erdőhivatalnál legkésőbb f. évi márczius 12-ig benyújtják.

Azok a pályázók kik a magyar nyelvnek szóban és írásban való tudásán kívül a német és a tót nyelv tudását is igazolják, előnyben részesülnek.

A kinevezendő erdőőr állását 1911. évi április hó 1-vel elfoglalni köteles.

Lőcse, 1911. évi február hó 23-án.

(5.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

872/1911. v. t. sz.

Pályázati hirdetmény.

Szászrégen r. t. városnál egy erdőőri állásra pályázat hirdettetik.

Javadalmazás: évi 600 korona, azaz (hatszáz kor. fizetés és két szobából álló lakás a barompiacson. Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, minősítvényüket, testi épségüket, erkölcsi feddhetlenségüket és eddigi foglalkozásukat igazoló okmányokkal felszerelt és szabályszerűen felbélyegzett pályázati kérvényüket f. év márczius hó 31-éig az alulírt városi tanácsnál annál is inkább nyújtják be, mivel az elkésve

érkező pályázatok tekintetbe vehetők nem lesznek. Azok a pályázók, kik hadkötelezettségüknek eleget tettek, előnyben részesülnek.

Szászrégen, 1911. évi február hó 20-án.

(7.)

A városi tanács.

Faiskola-terület: 100 hold. (1-3.)

FARAGÓ BÉLA
CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ
MAGYAR MAGPERGETŐ GYÁRA
ERDÉSZETI CSEMETETELEPEK
ZALAEGERSZEG

Mag- és csemeteárjegyzéke megjelent. Valódi Helianthi Salsifis 1000 drb-ként 35 korona.

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lódent
legjutányosabb gyári áron szállít
Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.
A gyárból való közvetlen bevásárlás
nagy előnnyel jár.
Dús mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.
(6. VI. 1.)

STAINER GYULA
cs. és kir. udv. szállító
magyar magpergető gyára
Körmenden (Vas megye)
ajánlja
tű- és lomblevelű magvait,
tű- és lomblevelű csemetéit,
továbbá
gyümölcsvadonczoikat,
díszfenyőket és cserjéket
elsőrendű minőségben. (8.IV.1.)